

**M.Ed. Semester - 4 (CBCS) Examination
March/April - 2025 (NEW COURSE)**

GROUP-B Issues and Challenges in Secondary Education (Elective-1)

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

વિભાગ-૧

- પ્રશ્ન.૧ નીચેના ત્રણમાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના જવાબ આપો. દરેક જવાબ લગભગ ૭૫૦ શબ્દોમાં હોવો જોઈએ. (૨૦)
- 1) બંધારણીય જોગવાઈઓ શૈક્ષણિક તકોમાં સમાનતા અને સમાતા સ્થાપિત કરવામાં કેવી રીતે મદદ કરે છે? સંબંધિત બંધારણીય કલમોના સંદર્ભમાં સમજાવો.
 - 2) લિંગ, સામાજિક-આર્થિક સ્થિતિ અને લઘુમતી જૂથોના સંદર્ભમાં શિક્ષણમાં અસમાનતાના વિવિધ સ્વરૂપોની ચર્ચા કરો.
 - 3) શૈક્ષણિક અસમાનતાને દૂર કરવા માટે RTE, SSA અને RMSA માં જોગવાઈઓ સમજાવો.
- પ્રશ્ન.૨ (અ) નીચેના ત્રણમાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના જવાબ આપો. દરેક જવાબ લગભગ ૧૨૫ શબ્દોમાં હોવો જોઈએ. (૧૦)
- 1) DRC ની રચના અને કાર્યો વિશે લખો.
 - 2) શાળા શિક્ષણમાં અસમાનતાને દૂર કરવામાં સમાવિષ્ટ શિક્ષણની ભૂમિકાની ચર્ચા કરો.
 - 3) ગુણવત્તાયુક્ત શિક્ષણના સૂચકાંકો અને શાળા સુધારણામાં તેમનું મહત્વ જણાવો.
- પ્રશ્ન.૨ (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (૦૫)
- 1) ભાષાકીય લઘુમતીનો અર્થ શું છે?
 - 2) CWSN નું પૂર્ણ સ્વરૂપ આપો.
 - 3) NIOS નું પૂરું નામ લખો.
 - 4) ગુણવત્તાયુક્ત શિક્ષણના બે સંગઠનાત્મક સૂચકાંકો આપો.
 - 5) સમાનતા અને સમતા વચ્ચેનો એક તફાવત લખો.

વિભાગ-૨

- પ્રશ્ન.૩ નીચેના ત્રણમાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના જવાબ આપો. દરેક જવાબ લગભગ ૭૫૦ શબ્દોમાં હોવો જોઈએ. (૨૦)
- 1) ભારતીય બંધારણમાં મૂળભૂત અધિકારો અને માનવ અધિકારોને પ્રોત્સાહન આપવામાં તેમની ભૂમિકાની ચર્ચા કરો.
 - 2) માનવ અધિકારો શું છે? RTI, બાળ અધિકારો અને મહિલાઓના અધિકારોના સંદર્ભમાં તેમના ક્ષેત્રો સમજાવો.
 - 3) રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય સંદર્ભમાં શાંતિ શિક્ષણની વિભાવના અને સુસંગતતા સમજાવો.
- પ્રશ્ન.૪ (અ) નીચેના ત્રણમાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના જવાબ આપો. દરેક જવાબ લગભગ ૧૨૫ શબ્દોમાં હોવો જોઈએ. (૧૦)
- 1) શાંતિ અને જીવનની ગુણવત્તાને પ્રોત્સાહન આપવામાં શિક્ષણની ભૂમિકા શું છે?
 - 2) કુદરતી સંસાધન વ્યવસ્થાપન સહિત પર્યાવરણીય સંરક્ષણ માટેના પગલાંની યાદી બનાવો.
 - 3) પર્યાવરણીય ચિંતાઓને શાળાના અભ્યાસક્રમમાં કેવી રીતે સમાવિષ્ટ કરી શકાય?
- પ્રશ્ન.૪ (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (૦૫)
- 1) RTI નું પૂર્ણ સ્વરૂપ આપો.
 - 2) બાળ અધિકારનું એક ઉદાહરણ આપો.
 - 3) જૈવવિવિધતા શું છે?
 - 4) વસ્તી વૃદ્ધિ પર્યાવરણીય પ્રદૂષણને કેવી રીતે અસર કરી શકે છે તેનું એક ઉદાહરણ આપો.
 - 5) ટકાઉ વિકાસને વ્યાખ્યાયિત કરો.

ENGLISH VERSION

SECTION-1

Q.1 Answer any two out of three from the following questions. Each answer should be in about 750 words. (20)

- 1) How do constitutional provisions help establish equality and equity in educational opportunities? Explain with reference to relevant constitutional articles.
- 2) Discuss the various forms of inequality in education with reference to gender, socio-economic status, and minority groups.
- 3) Explain the provisions in RTE, SSA, and RMSA for addressing educational inequality.

Q.2 (A) Answer any two out of three from the following questions. Each answer should be in about 125 words. (10)

- 1) Write about the structure and functions of DRC.
- 2) Discuss the role of inclusive education in addressing inequalities in school education.
- 3) State the indicators of quality education and their significance in school improvement.

Q.2 (B) Answer the following questions in short. (05)

- 1) What is the meaning of linguistic minority?
- 2) Give full form of CWSN.
- 3) Write full form of NIOS.
- 4) Give two organizational indicators of quality education.
- 5) Write one difference between equity and equality.

SECTION-2

Q.3 Answer any two out of three from the following questions. Each answer should be in about 750 words. (20)

- 1) Discuss the fundamental rights in the Indian Constitution and their role in promoting human rights.
- 2) What are human rights? Explain their domains with reference to RTI, child rights, and rights of women.
- 3) Explain the concept and relevance of peace education in the national and international context.

Q.4 (A) Answer any two out of three from the following questions. Each answer should be in about 125 words. (10)

- 1) What is the role of education in promoting peace and quality of life?
- 2) List the measures for environmental conservation, including natural resource management.
- 3) How can environmental concerns be integrated into the school curriculum?

Q.4 (B) Answer the following questions in short. (05)

- 1) Give full form of RTI.
- 2) Give one example of child right.
- 3) What is biodiversity?
- 4) Give one example of how population growth can affect environmental pollution.
- 5) Define sustainable development.
